

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.пс.н. Наталия Хр. Александрова,
член на научно жури за провеждане на защита на дисертация на
тема “Стресът при майките на осиновени деца” на Теодора Кирилова
Танева за присъждане на образователна и научна степен „ доктор” по
област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.2. Психология

Представеният за защита дисертационен труд изследва един особено актуален за нашето време проблем, отнасящ се до преживяванията и безпокойствата, вълненията на майките осиновителки. Тъжната, но реална от една страна статистика, както и политиката за премахването или поне намаляването на децата от различните типове домове за изоставени и сираци, прави разработката особено навременна.

Анализът на проучената от докторантката литература и собственият и опит и дават основание да се спре в проучването си като приема за базисен теоретичен модел, моделът на Абидин за родителския стрес. Изстъква се, че този модел предлага едновременно фокус върху личността на детето и личността на родителя като така дава възможност да се проучат детайлно трудностите и проблемите на общуването в системата родител-дете.

Определено може да се каже, че в дисертационната разработка коректно са формулирани целта, задачите, хипотезите на проучването. Тук ми се иска да спомена в качеството на препоръка, че извеждането на една по-обща хипотеза би придало на работата една по-висока степен на анализ и обобщение. Резултатите са коректно представени. Прави впечатление професионалната и компетентна българска адаптация на Индекса за родителски стрес, като коефициента за вътрешна консистентност Алфа на Кронбах и за детската и за родителската скала са достатъчно добри на този етап.

Докторантката коректно анализира получените резултати, при което проличава нейната професионална съпричастност, но и отчитане

на редица културни особености на българското семейство и общество като цяло.

Реализираното проучване отхвърля предположението, че възрастта на майката осиновителка не влияе върху родителския стрес. Съответно се извеждат три основни рискови фактора, отнасящи се до родителския стрес на майките, а именно: 1) възраст, на която детето е осиновено; 2) възраст на детето и 3) пол на детето. Съответно те приемат и смятат, че децата им са по-хиперактивни, по-раздразнителни, по-малко адаптивни.

Широкоспектърният, професионален коментар на получените резултати дават основание на докторантката за извеждане на вече структурирани програми за обучение на бъдещи осиновители.

Препоръчвам на докторантката в бъдеще да разшири своето проучване по посока на изучаване на аналогичните проблеми, но сред майките в приемните семейства.

Определено смятам, че представената дисертационна работа има качествата на докторска дисертация, притежава резултати и приноси, които имат актуален практико-психологически характер и оценявам положително представената докторска дисертация.

Заклучение: Дисертацията на тема “Стресът при майките на осиновени деца” на Теодора Кирилова Танева за присъждане на образователна и научна степен „ доктор” по област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология изцяло покрива критериите за докторска дисертация и предлагам на Уважаемото научно жури да и присъди научната степен “доктор”.

1.04.2012

София

Рецензент:

(проф. Наталия Александрова)